

Soolise võrdõiguslikkuse indeksiga 2017 analüüsitakse kogu Euroopa Liidus soolise võrdõiguslikkuse saavutamise kulgu ja probleeme aastatel 2005–2015. Skaalal 1 (täielik ebavõrdsus) kuni 100 (täielik võrdõiguslikkus) hinnatakse naiste ja meeste erinevusi Euroopa Liidu poliitikaraamistiku põhivaldkondades (töö, raha, teadmised, aeg, võim ja tervis). Samuti hinnatakse indeksiga naistevastast vägivalda ja kattuvat ebavõrdsust. Need on kaasvaldkonnad ja kuuluvad soolise võrdõiguslikkuse indeksi raamistikku, kuid ei mõjuta üldist punktisummat. Kattuv ebavõrdsus kajastab soo mõju koos vanuse, hariduse, perekonna koosseisu, sünniriigi ja puuetega. Soolise võrdõiguslikkuse indeksi tulemused esitatakse iga valdkonna ja alamvaldkonna kohta Euroopa Liidu ja 28 liikmesriigi tasandil ⁽¹⁾.

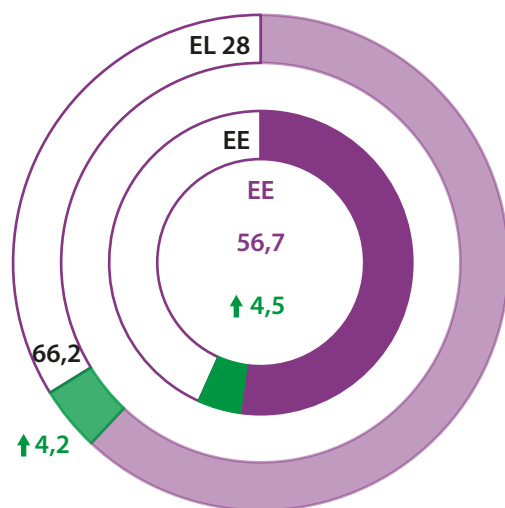
Soolise võrdõiguslikkuse areng Eestis aastatel 2005–2015

Eesti soolise võrdõiguslikkuse indeks 2017. aastal oli **56,7 punkti 100st** ehk 4,5 punkti rohkem kui 2005. See punktisumma on ligikaudu 10 punkti alla EL 28 keskmise, kuid areng on veidi kiirem kui mujal Euroopa Liidus. Indeksi edetabelis on Eesti alates 2005. aastast liikunud ühe koha ülespoole ja on 20. kohal. Kõigi valdkondade punktisummad on suurenenud.

Kõige suuremad soolise võrdõiguslikkuse indeksi valdkondade punktisummad on Eestil seoses **aja** ning **tervisega**. Ehkki aja valdkonna punktisumma on EL 28 esiviisikus, on tervise valdkonna punktisumma edetabeli lõpus. Mõlema valdkonna punktisumma püsis aastatel 2005–2015 ligikaudu sama. Hooldustegevuse kestus on naiste ja meeste vahel veidi rohkem võrdsustunud. Endiselt esineb probleeme seoses ajajaotusega ühiskondlikuks tegevuseks.

Kõige rohkem on suurenenud **raha** valdkonna punktisumma tänu suuremale soolisele võrdõiguslikkusele seoses töötasu ja sissetulekuga. Samal ajal on vaesus veidi suurenenud, eelkõige naiste seas. **Töö** valdkonnas on olukord mõnevõrra paranenud, sest naised ja mehed on tööturul aktiivsemad.

Kõige väiksemad on **võimu** ja **teadmiste** valdkonna punktisummad. Kuigi võimu valdkonna punktisumma on väike, on võimu valdkonnas olukord paranenud, suuresti tänu sellele, et poliitikas ja ühiskonnas on üha rohkem otsustajatest naised. Ka teadmiste valdkonnas on sooline võrdõiguslikkus suurenenud, kuid aeglasemalt.

↑↓ Punktisumma muutus 2005–2015

⁽¹⁾ Soolise võrdõiguslikkuse indeks 2017 põhineb Eurostati (haridusstatistika, Euroopa Liidu tööjõu-uuring, Euroopa terviseuuring, sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev Euroopa Liidu statistika, töötasu struktuuri uuring), Eurofoundi (Euroopa elukvaliteedi uuring, Euroopa töötingimuste uuring), EIGE soostatistika andmebaasi (naised ja mehed otsustajatena) ning Euroopa Põhiõiguste Ameti naistevastase vägivalda uuringu andmetel. Võrdlusaasta on 2015 (kattuva ebavõrdsuse andmed: 2014). Näitajate aluseks oleva elanikkonna vanus on olenevalt allikast 15+, 16+ või 18+.

Töö

Töö valdkonna punktisummat on suurendanud naiste ja meeste suurem osalemine tööhõives.

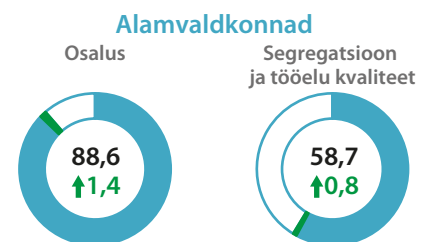
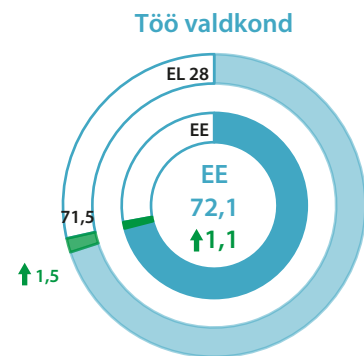
Töehõive määr (20–64 a) on naistel 73 % ja meestel 81 %. Üldine töehõive määr on 77 % ja seega on Eesti saavutanud strateegia „Euroopa 2020“ riikliku eesmärgi (76 %).

Samas on töötundide arvu järgi töehõive määra sooline erinevus kaks korda suurem. Täistööajale taandatud töehõive määr on naistel ligikaudu 50 % ja meestel 64 %.

Lastega paaridel on täistööajale taandatud töehõive määr naistel 61 % ja meestel 87 %. Lastega paaridel on sooline erinevus palju suurem kui lasteta paaridel, kus see puudub peaaegu täiesti. 25–49-aastaste vanuserühmas on ka täistööajale taandatud töehõive määr meestel suurem (82 %) kui naistel (71 %). Mida kõrgem on haridustase, seda suurem on täistööajale taandatud töehõive määr ja seda väiksem on sooline erinevus.

Osalise tööajaga töötab 15 % naistest ja 7 % meestest. Keskmiselt töötavad naised 37 tundi ja mehed 40 tundi nädalas. 8 % tööealistest naistest on hoolduskohustuste tõttu kas majanduslikult mitteaktiivsed või töötavad osalise tööajaga, tööealistest meestest 0,3 %.

Sooline segregatsioon tööturul on tegelikkus nii naiste kui ka meeste jaoks. Ligi 26 % naistest töötab hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande valdkonnas, meestest 6 %. Loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika erialadel töötab ligikaudu neli korda rohkem mehi (39 %) kui naisi (10 %). Hariduses, tervishoius ja sotsiaalhoolekandes töötab kõrgharidusega naisi kaks korda rohkem kui madala haridustasemega naisi.

Raha

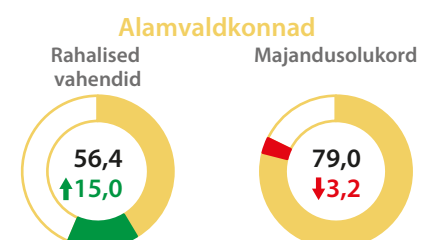
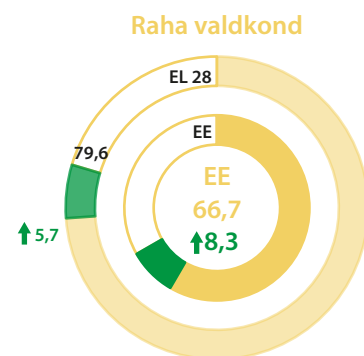
Raha valdkonna punktisumma on suurenenud. Sooline võrdõiguslikkus seoses töötasu ja sissetulekuga on kasvanud, kuid seoses rikkuse jaotamise ja vaesusega kahanenud.

Meeste ja naiste keskmine kuutöötasu on suurenenud, ent ühes sellega on kasvanud ka sooline erinevus. Naised teenivad kuus ligikaudu 29 % vähem kui mehed.

Sooline palgalõhe on suurem üksikvanemate, 25–49-aastaste kõrgharidusega inimeste ja välismaal sündinute seas. Igas rühmas teenivad naised alati vähem kui mehed. Netosissetulek on naistel ja meestel kahekordistunud.

Suurenenud on vaesusriskis elavate naiste ja meeste arv. Vaesusriskis on rohkem naisi (24 %) kui mehi (19 %). Üle 65-aastastest on vaesusriskis ligi 40 % naistest ja 18 % meestest.

Suurenenud on sissetuleku ebavõrdne jaotumine. Sooline palgalõhe on 27 % naiste kahjuks. 2012. aastal oli naistel pension väiksem kui meestel ja sooline pensionilõhe oli 5 %. EL 28 keskmine on vastavalt 16 % ja 38 %.

Teadmised

Teadmiste valdkonna punktisumma on suurenenud.

Aastatel 2005–2015 suurenes oluliselt kõrgharidusega (kolmanda taseme haridus) inimeste arv, peamiselt naiste seas. Kõrgharidusega on 41 % naisi ja 25 % mehi. See sooline erinevus meeste kahjuks suureneb.

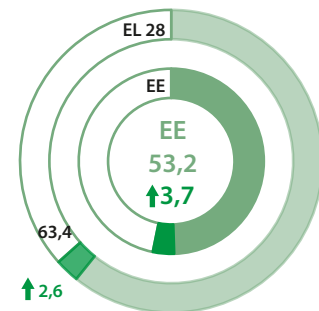
Puudega naistest on kõrghariduse omandanud ainult 31 %, puueteta naistest 45 %. Naiste seas on see erinevus suurem kui meeste seas – kõrghariduse on omandanud 20 % puudega meestest, puueteta meestest 28 %.

Eesti on juba saavutanud strateegia „Euroopa 2020“ riikliku eesmärgi, et kõrgharidusega oleks 40 % 30–34-aastastest inimestest. Praegu on see näitaja 45 %.

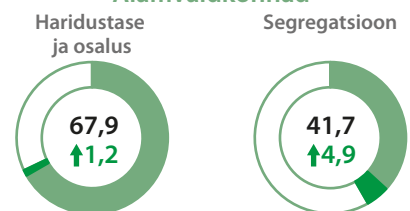
Suurenenud on naiste osalus elukestvas õppes, kuid selles osalevate meeste osakaal on jäänud samaks.

Teadmiste valdkonnas on sooline segregatsioon endiselt suur probleem. 41 % naistudengitest õpib hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande, humanitaar- ja kunsti õppevaldkondades, kuid meestest ainult 14 %.

Teadmiste valdkond

Alamvaldkonnad

Aeg

Aja valdkonna punktisumma on jäänud peaaegu samaks. Endiselt on see üks EL 28 suurimaid. Põhjus on, et hooldustegevus jaguneb naiste ja meeste vahel võrdsemalt. Soolised erinevused siiski püsivad. Endiselt on probleemiks ühiskondliku tegevuse aja jaotumine naiste ja meeste vahel.

Naised osalevad perekonna eest hoolitsemises rohkem. Pereliikmeid hooldab ja koolitab vähemalt ühe tunni 35 % naistest ja 31 % meestest. Hoolduskohustustes osalemine suureneb koos haridustasemega, eriti meestel. Lastega paaride seas osaleb igapäevastes hooldustoimingutes rohkem naisi (92 %) kui mehi (66 %).

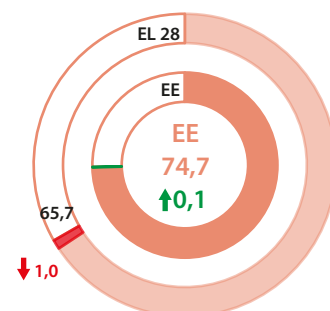
Keskmiselt valmistab iga päev vähemalt ühe tunni toitu ja teeb majapidamistöid 76 % naistest ja 47 % meestest. Sooline erinevus on veidi suurenenud ja see on märgatavam lastega paaridel, kelle puhul valmistab iga päev toitu ja teeb majapidamistöid 90 % naistest ja 51 % meestest.

Ebavõrdne ajajaotus kodus mõjutab ka ühiskondliku tegevuse aega. Mehed osalevad koduvälises spordi-, kultuuri- ja vaba aja tegevuses mõnevõrra tõenäolisemalt (38 %) kui naised (34 %).

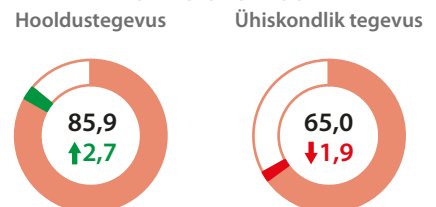
Vabatahtlikus töös või heategevuses osalevad naised veidi rohkem kui mehed. Nii naiste kui ka meeste osalusmäär on vähenenud, kuid meeste seas kiiremini.

Lastehooldusasutustes käib 21 % alla kolmeaastastest lastest ja 93 % kolmeaastastest kuni kooliminekuealistest lastest. Eesti on seega saavutanud ainult teise kahest Barcelona eesmärgist – et lastehoiuteenus oleks tagatud vähemalt 33 %-le alla kolmeaastastest lastest ja 90 %-le kolmeaastastest kuni kooliminekuealistest lastest.

Aja valdkond

Alamvaldkonnad

Võim

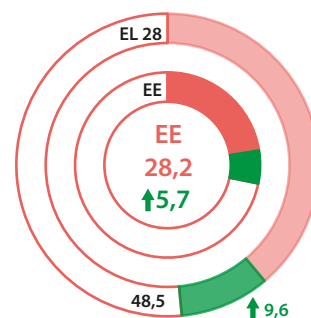
Võimu valdkonna punktisumma on suurenenud, kuigi aeglasemalt kui enamikus EL 28 riikides. Endiselt on see Eesti kõige väiksema punktisummaga valdkondi, peamiselt seetõttu, et naised on majandusliku ja ühiskondliku võimu valdkondades alaesindatud.

Poliitilise võimu alamvaldkonna punktisumma on suurenenud tänu soodsamale soolisele tasakaalule Riigikogus. Aastatel 2005–2015 suurenes Riigikogu naisliikmete arv 19 %-lt 23 %-le. Ka ministrite hulgas on naised varasemast rohkem (22 %).

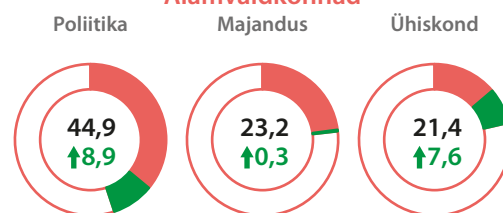
Naiste osakaal börsil noteeritud äriühingute juhtorganites vähenes oluliselt – 2005. aastal oli naised 14 % ja 2015. aastal 8 %. Samas on suurenenud naiste osakaal keskpanga otsustuspädevatel ametikohtadel – naised on Eesti Panga nõukogus 18 % (varem 13 %).

Teadusuuringuid rahastavate asutuste nõukogudes ei ole ühtki naist. Avalik-õigusliku ringhäälingu asutuste nõukogudes on naised siiski 25 %. Spordivaldkonnas on riiklike olümpiaspordi organisatsioonide kõrgeimate otsustusorganite liikmetest naised ainult 11 %.

Võimu valdkond

Alamvaldkonnad

Tervis

Tervise valdkonna punktisummad on püsinud ligikaudu samad. Tervise seisund on parem, kuid juurdepääs tervishoiuteenustele halvem.

Tervise seisundi alamvaldkond kajastab enesehinnangulist tervist, eeldatavat eluiga ja tervena elatud aastaid. Kõigis kolmes valdkonnas on sooline erinevus vähenenud.

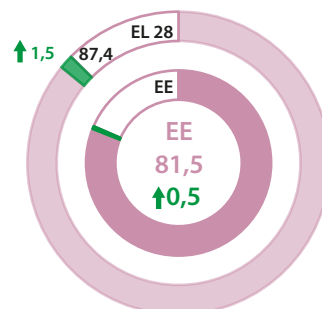
Eeldatav eluiga on pikenenud nii naistel kui ka meestel. Keskmiselt elavad naised ligi üheksa aastat kauem kui mehed. Samuti on naistel rohkem tervena elatud aastaid kui meestel, kuid vahe on palju väiksem (kaks aastat).

50 % naistest ja 54 % meestest hindab tervist heaks või väga heaks. Lastega paaride seas on tervisega rahul olevaid naised ja mehed kaks korda rohkem kui lasteta paaride seas.

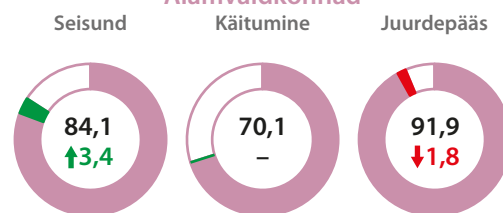
Tervishoiuteenuste juurdepääsu alamvaldkonna punktisumma on vähenenud täitmata ravivajaduse suurenemise tõttu: naistel 16 % ja meestel 13 %. Mõneti korvab seda täitmata hambaravivajaduse vähenemine, mis on naistel 13 % ja meestel 11 %.

Suitsetavaid või alkoholi liigtarvitavaid mehi on ligikaudu pool ja naised ligikaudu veerand. Tervislike käitumisharjumuste (kehaline liikumine ning/või puu- ja köögiviljade tarbimine) osas on naised ja meeste näitajad võrdsed.

Tervise valdkond

Alamvaldkonnad

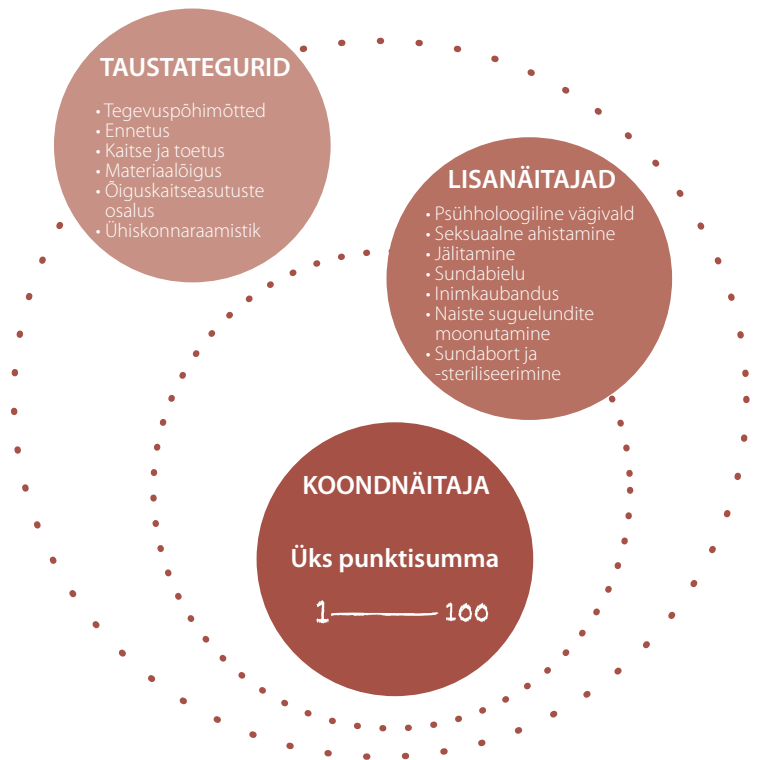

Vägivald

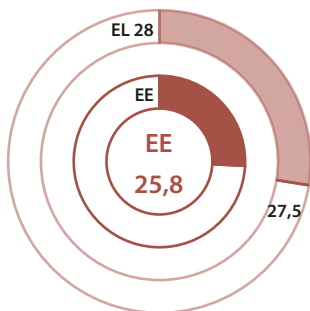
Naistevastane vägivald on soolise võrdõiguslikkuse indeksi kaasvaldkond. See tähendab, et vägivalda valdkonna punktisummad ei mõjuta soolise võrdõiguslikkuse indeksi lõplikku punktisummat. Vägivalla valdkonna statistika ei hõlma soolisi erinevusi nagu põhivaldkondades. Sellega pigem hinnatakse ja analüüsitakse naiste kogemusi vägivallaga. Erinevalt teistest valdkondadest ei ole siin üldeesmärk vähendada soolisi erinevusi, vaid likvideerida vägivald täielikult.

Soolise võrdõiguslikkuse indeksi suur punktisumma tähendab, et riik on lähedal sooliselt võrdõigusliku ühiskonna saavutamisele. Vägivalla valdkonnas on aga vastupidi – mida suurem on punktisumma, seda raskem on naistevastase vägivalla probleem riigis. Skaalal 1–100 tähendab 1 vägivalla puudumist ning 100 olukorda, kus naistevastane vägivald on äärmiselt tavaline ja väga raske ning vägivallajuhtumitest ei teatata. Seega on parim tulemus kõige väiksema punktisummaga riigil.

Vägivalla valdkonna hindamisraamistik

Vägivalla valdkond

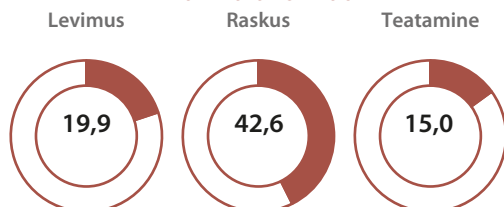
Eestis on vägivalla valdkonna punktisumma 25,8 ehk veidi alla Euroopa Liidu keskmise.

34 % Eesti naistest on alates 15 aasta vanusest kogunud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda.

5 % naistest, kes on viimase 12 kuu jooksul kogunud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda (olenemata sooritajast), ei ole sellest teatanud. See määr on väiksem kui Euroopa Liidu keskmine (13 %).

Ühiskonna tasandil on naistevastase vägivalla hind Eestis hinnanguliselt 590 miljonit eurot aastas, mille tekitavad saamata jäänud majanduskasu, teenuste kasutamise kulud ja isiklikud kulud (²).

Alamvaldkonnad

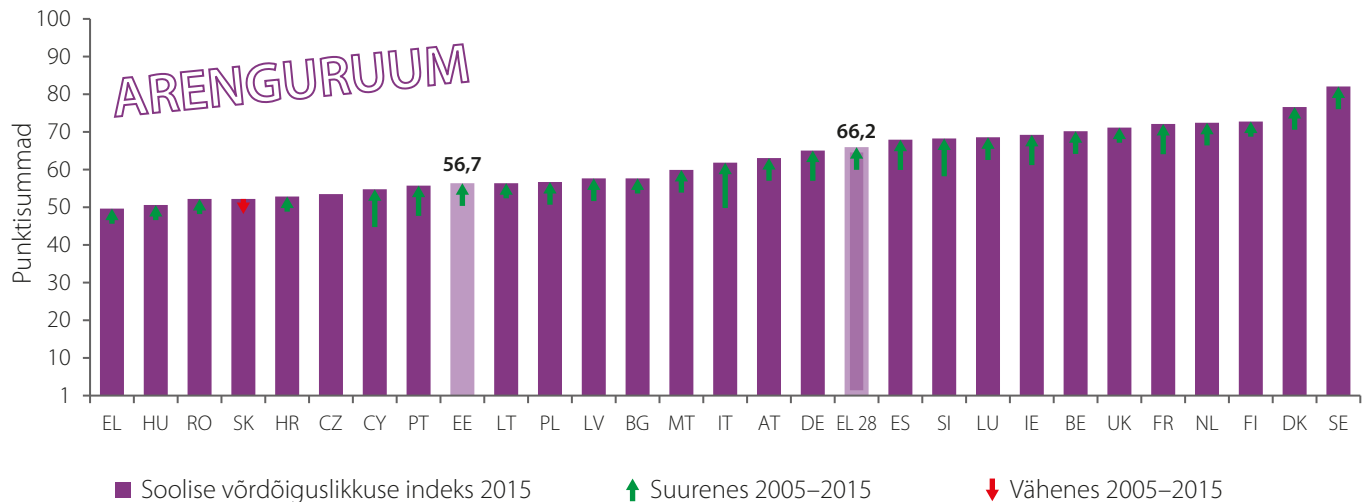

Vägivalla valdkond koosneb kolmest alamvaldkonnast: **levimus**, millega hinnatakse naistevastase vägivalla esinemissagedust; **raskus**, millega hinnatakse vägivalla tagajärgi tervisele, ja **teatamine**, millega hinnatakse vägivallajuhtumitest teatamist.

(²) Euroopa Liidu tasandil hinnatakse nii kulusid, mis kaasnevad vägivallaga kolmes peamises mõõtnes: teenused, saamata jäänud majanduskasu ning ohvrite valu ja kannatused. Euroopa Liidu hinnangulised näitajad ekstrapoleeriti rahvaarvu järgi Ühendkuningriigi juhtumi-uuringu alusel. EIGE, „Estimating the costs of gender-based violence in the European Union“, Euroopa Liidu Väljaanne Talitus, Luxembourg, 2014, lk 142 (<http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Soolise võrdõiguslikkuse indeks 2017: omadused ja eelised

Tulemustest nähtub, et Eesti soolise võrdõiguslikkuse punktisumma on alla EL 28 keskmise, mistõttu on Eestil palju arenguruumi, eelkõige võimu ja teadmiste valdkonnas. Et saavutada täielik sooline võrdõiguslikkus, on vaja sihipärasemat ja terviklikumat soolise võrdõiguslikkuse käsitlust.

Soolise võrdõiguslikkuse indeks:

- jälgib soolise võrdõiguslikkuse olukorda kogu Euroopa Liidus aja jooksul;
- aitab otsustajatel hinnata, kui kaugel on liikmesriigid soolise võrdõiguslikkuse saavutamisest;
- näitab, kuidas erinevad Euroopa Liidu ja liikmesriikide poliitika tulemused naiste ja meeste puhul;
- võimaldab teha mõtestatud soopõhist analüüsi ning võrrelda poliitikavaldkondi;
- toetab soolise võrdõiguslikkuse põhimõtete ja õigusaktide väljatöötamist ja rakendamist;
- teadvustab poliitikakujundajatele ja üldsusele soolise võrdõiguslikkuse põhimõtete rakendamise olukorda ja probleeme;
- osutab andmelünkadele ning kutsub üles koguma ühtlustatud ja võrreldavaid soopõhiseid andmeid kõigi liikmesriikide kohta.

Soolise võrdõiguslikkuse indeks 2017 – lisateave

- Põhiaruanne (2017)
- Peamised järeldused (2017)
- Teabeleht „A snail’s pace towards gender equality“ (2017)
- Metoodikaaruanne (2017)
- Naistevastase vägivalda hindamisraamistik (2017)
- Kattuv ebavõrdsus (ilmumas)

Soolise võrdõiguslikkuse indeksi lisateave ja täielikud andmed Eesti kohta on aadressil <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>.

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) on soolise võrdõiguslikkuse Euroopa Liidu teadmuskeskus. EIGE toetab poliitikakujundajaid ja kõiki asjaomaseid asutusi nende tegevuses muuta sooline võrdõiguslikkus kõigi eurooplaste jaoks tegelikkuseks, pakkudes eriteadmisi ning võrreldavaid ja usaldusväärseid andmeid Euroopa soolise võrdõiguslikkuse kohta.

© Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, 2018
Reprodutseerimine on lubatud allikale viitamisel.

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LEEDU

Kontaktandmed

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Paper: MH-04-18-180-ET-C 978-92-9470-421-4 10.2839/946434
PDF: MH-04-18-180-ET-N 978-92-9470-420-7 10.2839/755814